

BÁCSMEGYE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPESTEN, Teréz-körút 2.
 Fiókkiadóhivatalok: Zomborban: Gombos F. Berta dohány-
 üzletében. Ujvidéken: Schäffer Péter könyvkereskedésé-
 ben. Szabadkán: Braun Adolf nyomdájában. Bácsalmáson:
 Rosenberg A. cégnél.
Politikai lap.

Lapvezér:
LATINOVITS PÁL.
 Felelős szerkesztő:
PETŐ LAJOS.

Előfizetési árak:
 Egész évre 12 K. — Fél évre 6 K. — Negyed évre 3 K.
 Tanítóknak, aljegyzőknek, írásoknak, földműveseknek és szeré-
 nyebb javadalmazású hivatalnokoknak évi 8 kor. félfévre 4 kor.
 negyedévre 2 kor.
Megjelenik minden pénteken.

Kérelem. Tisztelettel kérjük ama előfizetőinket, kiknek **előfizetése** lejárt, hogy a **lapdíjat** mielőbb küldjék.

Pénzek és egyéb postai küldemények **csakis budapesti címünkre** (Teréz-körút 2.) intézendők.

A közigazgatás államosítása.

A közigazgatás államosításáról szóló törvényjavaslatot benyújtotta a belügyminiszter. E nagyfontosságú és nagyhorderejű kérdés, mely már közel negyedszázada kísért, a végleges elintézés állapotába jutott. Érthető tehát az élénk, izgalmas érdeklődés, melyet a közvéleményben fölébresztett.

Ha összehasonlítjuk azokat a vehemens támadásokat és szenvedelmes kirohanásokat, melyeket annak idején gróf Szapáry Gyula akkori miniszterelnök és pártja ellen intéztek a hasonló javaslat benyújtása miatt — azokkal a normális kritika határain belül mozgó, meglehetősen mérsékelt hangú véleménynyilvánításokkal, melyek az ellenzéki sajtó és az ellenzék vezetői részéről megszólaltak, — megállapítjuk, hogy a javaslatnak nincs egyetlen oly rendelkezése, mely az ellene való éles, kiméletlen harcot indokoltá tenné. Érti ezt az ellenzék maga is ezért ez alkalommal nem fogja a mesterseges akadályok közismert fogásait igénybe venni.

A javaslat magában foglalja a modern közigazgatásnak erős alapjait és a fejlődésnek föltételeit. Biztosítja a tisztviselők függetlenségét, minden irányban való szabad mozgását s ezzel gyökeresen javítja, gyógyítja a közigazgatásnak sok betegségét.

A kalocsai szellem.

A »Bácsmege« egyik nemrég számban Várady L. Árpádnak kalocsai érsekké történt kinevezésével kapcsolatban egy cikk jelent meg, melyben a kalocsai érseki megye vezetősége maradi szellemmel lett vádolva. Ezen cikküket a »Bácskai Napló« kemény kritikában részesítette. Epés kifakadásai közben olyasmiket is vélt felfedezni az önök említett cikkében, amiket abból elfogulatlan elmével kiolvasni nem lehet. Így pl., hogy a cikkük csak a meghasonlás magvát akarná elhinteni az ujonnan kinevezett főpásztor és a kalocsai érseki megye papsága közt, stb., stb. Legalább én ezt sehogy sem tudtam kiolvasni említett cikkükből. Azt pedig bizony a »B. N.« se tagadhatja, hogy egy kis maradi szellem feltalálható a kalocsai érseki megye vezetőségében. Hogy erről nevezett lap is meggyőződhesék, ime, vagyok bátor erre két példával szolgálni.

Először azt hiszem, hogy ahol egy más magyar, de külföldi egyházmegyében sem található fel az a különös rendelkezés, mely szerint minden nem doktor papnak a zsinati (plébánosi) vizsgát minden hat évben újra le kell tenni, ha az illető pap a nevezett vizsga letétele után hat évben belül nem volt oly szerencsés plébániát kaphatni. Mig ellenben, ha kapott ez idő alatt plébániát, akkor (hacsak más plébániára át nem akar menni), egyszersmindkorra eleget tett ezen

egy vizsgával a plébánosi vizsgatétel kötelezettségének. Mi következik már most ebből? Az, hogy ha a plébánosi vizsga letétele után hat évben belül kaptál plébániát, akkor elismerjük, hogy rendelkezél a kellő tudással plébánia vezetésére és akkor mindvégig elegendő neked ez az egy vizsga; de ha nem vagy oly szerencsés, hogy a plébánosi vizsga letétele után hat évben belül plébániát kapsz, akkor már nem rendelkezél a kellő tudással egy plébánia vezetésére és ezért hat év múlva újból le kell tenned *ugyanazon* vizsgát. Hát, kérdem, nem furcsa, komikus és igazságtalan rendelkezés ez? Ép így, ha egy plébános a plébániájáról elkivánczik más plébániára, akkor, ha ez plébánosi vizsgájának letétele után hat évben belül történik, akkor nem köteleztetik új vizsgára; de ha hat évben túl, akkor már új vizsgát kell tennie. Így tehát, ha pl. öt év után sikerül neki új plébániát kapni, akkor első plébánosi vizsgája alapján képesnek ismertetik el mindvégig, (új vizsga letétele nélkül) új plébániájára vezetésére; de ha csak hat év után van kilátásban új plébániát elnyerhetni, akkor nem, hanem ez esetben már új vizsgát kell tennie. Hát nem komikus és igazságtalan rendelkezés ez?

Ezen rendelkezésnek csak egy célja lehet és pedig az, hogy a papok a theologiai tanulmányokkal való további foglalkozásra szorításának. De hát *miért nem alkalmaztatik akkor minden pappal szemben egyenlő mérték?* Miért nem kivántatik meg akkor *kivétel nélkül* minden paptól minden hat évben újra a plébánosi vizsga letétele? Akik a doktori fokozatot elnyerték, (nem szólvá itt holmi jelentéktelen kánonjogi doktorátusról, hanem egyetemes theologiai doktorátusról), — azok, mint említettem, nem köteleztetnek a plébánosi vizsga letételére: ez nekik egyszersmindkorra el van engedve; ők enélkül is kaphatnak *bármikor* plébániát, enélkül is átmehetnek *bármikor* más plébániára. De hát, kérdem, akik doktorok, azok talán a doktorátus letétele után hat év múlva nem felelhetnek el a theologiat, ha ez idő alatt nem foglalkoznak vele? Ha tehát a kalocsai érseki megye vezetősége következetes és igazságos akar lenni, akkor vagy a többi papokat is fel kell mentenie a plébánosi vizsgának egyszersmind többször való letévéstől, vagy pedig, ha nem, akkor minden egyes pappal kivétel nélkül minden hat évben újból le kell tételnie a plébánosi vizsgát s ez utóbbi esetben a doktori fokozatot elnyert papoktól is meg kell kívánnia, hogy minden hat évben újból letegyék a doktorátust, vagy pedig a plébánosi vizsgát. Mert a doktor papok is felelhetnek a theologiat, ha nem foglalkoznak vele doktori vizsgájuk letétele után.

Másodsor: Nemde maradiságra mutat az is, hogy azon növendékeket (illetve papokat), akik egyetemeken végezték theologiai tanulmányaikat és sikerrel letették a vizsgát minden theologiai tárgyból, újból levizsgáztatják őket (a jurisdictio és a zsinati (plébánosi) vizsgán) ugyanazon tárgyakból a kalocsai theologiai tanárok (és kanonokok) előtt, vagyis egyetemet végzett növendékeket, (illetve papokat). vidéki theologiai tanárok (és kanonokok) előtt, tehát alacsonyabb képzettségű, kisebb tudással bíró tanárok előtt ugyanazon tárgyakból, amelyekből ők már magasabb képzettségű, alaposabb, mélyebb tudással bíró tanárok előtt levizsgáztak. Nemde komikus

dolog ez? Milyen furcsán venné ki magát pl. az, ha egy egyetemen a tanári, vagy orvosi fakultást elvégzett és minden tárgyból sikeresen levizsgázott embernek ugyanazon tárgyakból, még egyszer le kellene tennie a vizsgát vidéki tanárok, illetve orvosok előtt? Főként ha azt is tekintetbe vesszük, hogy e vidéki theologiai tanárok különös előszeretettel okvetetlenkednek a nevezett vizsgákon az egyetemet végzett növendékekkel (illetve papokkal) szemben, (mintha csak azzal akarnának tüntetni, kérkedni, hogy ők még az egyetemi tanároknál is többet tudnak), sőt néha még azt is megteszik, hogy meg is bukaltatják őket ugyanazon tárgyakból, amelyekből azok már egyetemi tanárok előtt sikerrel levizsgáztak. Ezen eljárásukból szinte kéri az ő fontoskodásuk, melyen egy elfogulatlanul gondolkodó csak mosolyogni tud.

Végezetül a »B. N.« fölösleges aggodalmában ne lásson rémet ott is, ahol nincs; egy cseppet sem kell félnie attól, hogy e cikkük őket ver az ujonnan kinevezett érsek és a kalocsai érseki megye papsága közé. Bizony nagyon is itt volna már az ideje, hogy egy fenkőlt gondolkodású érsek ezen maradi, aulikus szellem levegőjébe egy kis egészséges, friss, modern áramlatot, egy-más üdvös újítást hozna be. Ezen reményről eltelve bizalommal várjuk és üdvözöljük az ujonnan kinevezett érseket.

Egy kalocsai egyházmegyei pap.

Erzsébetünnepély Zomborban.

Zombor, 1914. június 15.

(Saját tudósítónktól.) A zombori Erzsébet-szoborbizottság a gyűjtésnek újabb lendületet óhajtván adni, elhatározta, hogy szeptember hónapban nagyszabású ünnepséget rendez. Hogy ennek erkölcsi és anyagi sikerét biztosítsa, a rendezés irányítására dr. Szabovlyevits Dusánt, vármegyénknek poétalelkű, minden közhazsnu törekvés iránt fogékony főjegyzőjét kérte föl.

Dr. Szabovlyevits vállalta a megbízást, melyet immár nemcsak szóval és az ilyen esetekben megszokott sablonnal, hanem fáradságtalan, céltudatos, komoly munkával teljesít.

Mindenek előtt a sajtó osztatlan támogatását biztosította, majd a vármegye hivatott vezetőit is igyekezett a nemes ügynek megnyerni.

A rendezőség legújabb kiadott kommunikeje ezt jelenti:

Az eddigi terv szerint az ünnepély napján a délelőtti órákban a katonai zenekar körüljárja a várost, délben pedig térzenét adna a megyeház előtti téren. A tulajdonképeni ünnepély d. u. 3 órakor venné kezdetét. Az egész délután folyamán a nagyközönség mulattatására legkülönfélebb szórakozások állnának rendelkezésére, lenne világpósta, konfetti, virágárusítás, szépségverseny, különféle kabarék, látványosságokkal és tréfákkal teli sátrak, bábszínház, gyorsfotografus, örültek konyhája, tréfás sportjátékok, zsákfutás, állatsorsjáték, póznamászás stb. Este a katonazenekar és az egyesült dalárdák hangversenyt adnának a vármegyeház erkélyéről és tombolajáték szórakoztatná a közönséget.

Különösen kiemeljük, hogy este a vármegyeház előtti téren a szabadban egy erre a célra összeállítandó deszkapadozaton tánc lesz, mert a rendezőség sulyt helyez arra, hogy a fiatalság, melynek nagy része a délután folyamán hatalmas és fárasztó munkával lesz elfoglalva, este zavartalanul engedhesse magát át a szórakozás és mulatás örömeinek.

Ezzel kapcsolatban egy adott esetről kifolyog hogy a rendezendő ünnepély sikeréhez

megkívántató összhangba dissonáns hangok ne vegyüljenek, a rendezőbizottság szükségesnek tartja kijelenteni hogy rendezői tisztében párt, vallási, nemzetiségi és egyéb szempontoktól eltekintve az egész társadalomra és annak minden rétegére támaszkodva óhajt eljárni s hogy ennek következtében féltő gonddal óhajt örködni azon, hogy az ünnepély előkészítésének, rendezésének lezajlásának folyamán senkinek érzékenysége bántódást ne szenvedjen. S ha e tekintelben mégis hiba történnék, — ami szinte elkerülhetetlen — forduljon mindenki a rendezőbizottság elnökéhez a ki a maga részéről minden lehetőt el fog követni, hogy az ellentéteket elsimítsa és a sérelmeket orvosolja.

A vármegye közegészségügye.

A legutóbbi vm. közigazgatási ülésen dr. Spitzer tiszti főorvos a következőket jelentette:

A vmegye közegészségügyi viszonyai május hónapban elég kedvezően alakultak. Egyedül a vörheny az, mely még mindig szedi áldozatait. A múlt hónapban is 13 község volt fertőzve; ezekben 71 megbetegedés történt, kik közül 19 meggyógyult, 3 meghalt, 49 ápolás alatt maradt.

Járványszerűleg csak Nemesmiliticsen lépett fel, a hol 18 és Militicsen, a hol 15 megbetegedés fordult elő. A vörheny elleni védekezés ügyében kiadott szabályzatnak hatása már meglatászik és különösen a halottaknak rögtön koporsóba való lezárása és a hatósági orvosoknak azon kötelezettsége, hogy felelősség terhe mellett minden mulasztást be kell jelenteniök, — járt kellő eredménnyel. — Nemesmiliticsen és Militicsen is csak azért lépett fel járványszerűleg, mert az első esetek könnyűségük miatt az orvosnak be sem jelentettek s így az első eseteknél a ragály nem volt megfogható.

A hagymáz 6 községben 10 esetben lépett fel, ezek közül 1 meggyógyult, 1 meghalt, 8 ápolás alatt maradt.

A kanyaró 13 községben 169 esetben lépett fel, 86 meggyógyult, 3 meghalt, 80 ápolás alatt maradt. Hökhurut 37 esetben 3 községben lépett fel. A roncsoló toroklob 18 községben 52 esetben; ezek közül 35 gyógyult, 6 meghalt, 11 ápolás alatt maradt.

Állandó gondot okoz és vmegyénk közegészségügyi viszonyait nagyban befolyásolja azon körülmény, hogy több orvosi állás eddig nem volt betölthető.

Eddig nem volt betölthető a tatabázi, az urszentiváni, kölpényi és palona—bácsujlaki kör, a szilágyi, a bkertesi községi orvosi állások, továbbá a bgyulafalvai, monostorszegi, liliumosi, tisztaistvánfalvai és bujfalusi községi orvosi állások, ha rövid időre be is töltettek, az orvos a legelső alkalmat felhasználta, hogy állásától meg szabaduljon. Bárán állíthatom, hogy állandóan 10 orvosi állás van üresedésben, s ha a helyet tesítés bárminő célszerűen is történik, érthető, hogy ezekben a körökben, illetve községekben a közegészségügy nagyon el van hanyagolva.

Hogy ez állások be nem tölthetők, a legfőbb ok a lakás kérdés rendezetlensége. Addig míg az orvosi lakás ügyek nem rendezettek, alig remélhető, hogy valamely változás történik. A másik ok, hogy az állás nem jövedelmez annyit, a mennyire egy akadémiát végzett egyén joggal számíthat.

A törvényhatóság eddig a lakás kérdés megoldására nézve minden lehetőt megtett, de a dolog természetében rejlik, hogy ez a kérdés márról-holnapra meg nem oldható. A községek többsége a legnagyobb áldozatra is hajlandó az esetben, ha orvost kapna s félnek, hogy ha az orvosi lakást felépítik, még mindig nem kapnak orvost.

Alispán ur a múlt hó folyamán rendeletet adott ki, mely szerint felhívja az érdekelt községeket, hogy nyilatkozzanak arra nézve, hogy hajlandók-e az orvos részére személyi pótlékot megszavazni. Az 1908. évi XXXVIII. t. c. 12 §. harmadik bekezdése értelmében a személyi pótlékot a községi orvosra nézve, a község képviselő testülete, a körre nézve a hatósági bizottság állapítja meg. Remélhető, hogy a személyi pótlékok megszavazásával az állásokra előbb fognak orvost szerezhetni s ha még így sem sikerül, nem marad más hátra, mint hogy az 1908. évi XXXVIII. t. c. 16 §. értelmében a közig. bizottság felhívja a beügyminiszter ur önmagyméltóságához, hogy első sorban a be nem tölthető köröknek helyi pótlékot engedélyezzen, esetleg új köri beosztással tegye lehetővé ezen állások végleges betöltését.

E körülményeknek az a kellemetlen következménye is volt eddig, hogy vármegye 11 községében a halott vizsgálatot sem orvos, sem képesített halottvizsgáló nem teljesítette. Alispán ur intézkedett, hogy ez év szeptember elsejéig mindazok a községek, a hol orvos nincs, képesített halottvizsgálókról gondoskodjanak.

A himlőoltások már majdnem az egész vármegyében befejeztettek. Más mozzanat nem fordult elő.

Bajaiak az igazságügy-miniszternél.

Budapest, 1914. jun. 12.

(Saját tudósítónktól.) Baja város nagyobb küldöttsége jelent ma meg Balogh Jenő igazságügyminiszternél, hogy a bajai törvényszék visszaállítását tőle kieszközöljék. A deputációt, melyet a miniszter a képviselőházban, a képviselők társalgójában fogadott, Purgly Sándor főispán vezette. Részt vettek benne: Turay Mátyás kir. tanácsos, Erdélyi Gyula főjegyző, dr. Klenánsz György, dr. Valentin Emil, Gebhardt Dezső, Székely Leó, Stekler Sándor, Kolozsváry Árpád, dr. Lemberger Ármán, Fischer Jenő, dr. Rimler János, Geiringer János, Schön Géza, Somogyi Emil, dr. Stern József, dr. Dömötör Kálmán, dr. Székely Alfréd, Rosenfeld Ignác és Radó József. A küldöttséghez csatlakoztak báró Vojnits István, Latinovits Pál, báró Podmániczky Endre, Szutrély Lipót, Evetovits János orsz. képviselők és gróf Teleki József főrendiházi tag.

Purgly Sándor főispán bemutatván a miniszternél a küldöttséget, a kérelem részletes ismertetését

Erdélyi Gyula főjegyző terjesztette elő. Hosszasan magyarázta az ügy előzményeit s azokat a fontos okokat, melyek a bajaiakat arra kényszerítik, hogy ebben az ügyben, mely a városra életkérdés, ismételen jelentkezzenek a kormánynál.

Majd Latinovits Pál a következő nagyhatású és a bajaiak részéről nagy tetszéssel fogadott beszéddel támogatta a kérelmet.

Latinovits Pál: Nagyméltóságú igazságügyminiszter ur! Kegyelmes uram!

Röviden óhajtom nagyméltóságodnak amugy is drága idejét fölszólalással igénybe venni, de mint a szomszédos regőcei kerület képviselője, melynek érdekei igen sok dologban Bajával összeforranak, kötelességemnek tartom, ezen, nemcsak a bajaiakat, hanem kerületem nagy része községeit közlő érdeklő ügyben pártoló szavamat fölemelni.

Immár harmincöt éve, hogy a bajai törvényszék érthetetlen okokból megszüntetett, s ezáltal nem csak Baja város, hanem a regőcei kerület felső része jogkereső lakosságának igényei lényegesen károsodik. Ezen idő alatt immár ez a tizenhatodik küldöttség, amely megkísérli jogos igényünk visszaszerzését, de sajnálattal kell konstatálnunk, hogy habár mindenkor meghallgattak, szép szavakkal ígéretet is tettek, de ez az ígéretet a különböző kormányok nem váltották be, s mi hiába vártuk a megvalósítást. Amidőn ide jövünk, eszünkbe jut Dante Divina Comediájának eme gyönyörű mondata: »Lasciate ogni speranza voi che entrate», vagyis: »Hagyjatok föl minden reménnyel, kik ide belépnek.« (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

A bajai járásbíróság jelenlegi ügyforgalma — amint nagyméltóságod személyesen is meggyőződést szerezhet — sokkal nagyobb, mint a szomszédos kalocsai törvényszéké. Eszünk ágában sincs ezzel azt mondani, hogy a bajai törvényszék a kalocsainak megszüntetésével állíttassék föl. Mi csak azt követeljük, hogy quod uni justum alteri eue elve alkalmaztassék és igazságos mértékkel mérjenek nekünk is.

Ha visszatekintünk Baja múltjára, azt tapasztaljuk, hogy eme derék magyar város 35 évvel ezelőtt nemcsak a gabonakereskedelelem központja volt, ahova Felsőbácska dus rónán szállított gabanát ezer és ezer kocsi szállította oda, hol a Dunaág Sugovica nevű részén egész flottillája vitte a milliokat érő terményeket a világ minden részébe, hanem árukereskedelme is élénk volt és derék iparosai szolid készítményeiket is vásárolták a gabonát hozó polgári és uri osztály. És most, miután a vasutak által a gabonakereskedelelem decentralizálódott, mert minden szatócs, kinek pár ezer koronája van, vesz a gazdaktól néhány vagon gabanát, felküldi a szállítólevelet s néhány nap múlva újra pénze van. Természetesen az a következménye, hogy a gabonakereskedelelem alig prosperál és hogy jelenleg összesen talán

két önálló gabonakereskedő van Baján s eseményszámba megy, ha egy-két uszály rakodik az ottani egykor hatalmas kikötőben. (Ugy van! Ugy van!)

Elfacsarodik az ember szive; a magamé is, — ki Baját virágzó korában ismertem, — ha bemegyek ebbe a városba. Ma egy országos vásáron kevesebb gabonával megrakott kocsi van, mint azelőtt a legkisebb hetivásáron. (Ugy van!)

Az iparosok arcáról leri a kétségbeesés és a nyomor, mert nincs, aki kitűnően készített áruikat megvegye. A kereskedők fényes üzleteiben sokszor több az alkalmazott, mint a vevő, úgy hogy szinte konganak az ürességtől. (Sajnos, igaz!) Mert sajnosan kell megállapítani, hogy az állami segélyekből Bajának csak morzsák jutnak. Mert azt nem nevezem segélynek, ha tanítóképzőt vagy polgári leányiskolát létesítenek. És óriású tévedésben van az, aki azt hiszi, hogy a baja—bátaszéki hidat Baja város kedvéért építették volna, akkor kötelességök lett volna gyalogjárót és kocsiközlekedésre alkalmas részt is hozzácsatolni. (Zajos helyeslés és taps.) A hid első sorban stratégiai okokból, másodsorban pedig azért épült, hogy az Adria és a Fekete tenger közt, valamint az erdélyi és délmagyarországi vármegyék és Fiume közötti összeköttetést lebonyolítsa. (Ugy van!)

Nagyon jól tudjuk, hogy nagyméltóságod, kit mint tudóst és humánus gondolkodású, jószívű férfit nagybecsülünk, nem zárkoznék el, ha pénzügyi szempontok engednék, a törvényszék létesítésétől. De arra kérjük nagyméltóságodat, tessék megmondani pénzügyminiszter kollégájának és többi minisztertársainak, — hogy fináncnyelven beszéljek, — adóalanyokat csak úgy lehet teremteni, ha módot nyújtunk nekik, hogy szorgalmukkal lehetővé tétessék, hogy megélhetésüket biztosíthassák és hogy a kincstárral szemben fennálló kötelességeket teljesíthessék (Zajos helyeslés), mert semmiből csak a jó Isten tudott teremteni; az emberek erre képtelenek (Zajos tetszés. Éljenzés.)

Befejezésül arra kérjük excellenciákat, hogy a törvényszéket lehetőleg rövid idő alatt visszaállítani és minisztertársaival oda hatni méltóztassék, hogy eme jobb sorsra érdemes város, mely mindig hű volt királyához és hazájához, s mely nemzetiségi területen minden időben mentsvára volt a magyarságnak (Zajos tetszés) oly közintézményeket nyerjen, melyek fölvirágzását biztosítják. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Balogh Jenő igazságügyminiszter nyíltan és őszintén megvalja, hogy a bajai törvényszék visszaállítására ezidőszent nehéz akadályok állanak fönn. Egyrészt a járásbíróságok hatáskörének kiterjesztése a törvényszékek létszámának szaporítása ellen szól, másrészt pedig súlyos pénzügyi helyzet szinte kizárja, hogy az ilyen természetű kéréseket egyelőre teljesíthessék. Teljesen átérzi Baja város lakosságának kedvezőtlen viszonyait és azokat az okokat, melyek a küldöttséget e helyen való megjelenésre kesztették s ezért határozottan megígéri, hogy Latinovits Pál barátjának kérelmét figyelembe véve, érintkezésbe fog lépni minisztertársaival, akiknél oda fog hatni, hogy a várost más olyan közintézmények létesítésével kárpótolják, melyek a lakosság érdekeit előmozdítják.

A miniszter válaszában második részét nagyletszéssel fogadta a küldöttség, melynek nevében Purgly főispán köszönetet is mondott.

Végül Latinovits Pál a bajaiak nevében báró Vojnits István, mint a munkapárt ügyvezető elnökét is megkérte, hogy közzismert nagy befolyását érvényesítse a kormánynál.

Báró Vojnits István készséggel jelentette ki, hogy a bajaiak kívánságát, mint a város régi barátja, minden rendelkezésére álló eszközzel teljesíteni fogja.

A küldöttség éljenzéssel fogadta Vojnits báró kijelentését.

A topolyai templom villámhárítója.

Topolya, 1914. jun. 12.

(Saját tudósítónktól.) Mulatságos, de egyben visszatérítő tárgyalás folyik most Topolya község és a kalocsai érseki hatóság közt. Az eszlehez nem fűzünk kommentárt, mert magában hordja a súlyos elítélésnek minden elemét. Adjuk ugy, amint történt, s amint a dolog most elintézés alatt áll.

Posch Lajos topolyai r. kath. adminisztrátor már rég beadványt intézett a községi előjáróság-hoz, melyben föl hívja figyelmét, hogy a templomtorony villámhárítója rossz állapotban van, s így zivatarok esetén nem nyújt megfelelő védelmet. Az előjáróság nem tartotta szükségesnek, hogy a helyrehozatalt elrendelje, hanem — jóllehet parányi költségről van szó — ártírt a kalocsai érseki hatósághoz, hogy az hozzá rendbe a villámhárítót. A kalocsai urak garaskodó főfogása viszont az volt, hogy az ilyen »nagy« költségek nem öket, hanem a Topolya községet illetik.

Az alkudozási esetet a napokban tárgyalták az itteni községi közgyűlésen. Többen váltig erősítették, hogy a villámhárító az érseki hatóság ügykörébe vág, tehát a költségek nyíla érinse azt, és ne a községet.

Miközben javában tanakodtak községünk bölcsei, föllállt Molnár Károly mérnök s kijelentette, hogy ő a villámhárítót díjtalanul fogja helyreállítani. Csúpan azt kívánja, hogy a községi képviselőtestület bocsásson rendelkezésére egy állványt, melyen a munka elvégezhető.

A közgyűlés megéljenze a gordiusi csomó vitéz és önzellen kettévágóját. Néhány pillanat múlva azonban arról kezdtek vitatkozni, hogy az állványt ki állítsa föl: a község vagy az érseki hatóság.

Nem lehetetlen, hogy a »nagy ügy« hullámai külföldi hivatalunkat és a római kuriát is érinteni fogják.

Gazdák szervezkedése Militicsen.

Militics, 1914. jun. 9.

(Saját tudósítónktól.) Militics községben e hó 7 én alakult meg Maar József jegyző kezdeményezésére és Menninger István tanító közreműködésével a Bács Bodrogvárm. gazdasági egyesület 70 ik községi gazdaköre, 70 taggal.

Az alakuló közgyűlésen, mely a nagyvendéglő helyiségében lön megtartva, az egyesület részéről megjelent Inhoff József titkár és Hesz Márton egyll. megbízott, azonkívül küldöttségileg képviseltette magát a hőségi és szentfűlöpi gazdakör. A szép és nagy számban megjelent a vendéglő nagytermét teljes elfoglalt gazdaközönség — élén Maar József jegyző, Rauch aljegyző, Szabenyi, Menninger, Gebhardt tanítók, dr. Possert orvos, Uvalits g. kel. leikész, Szélinger testvérek kendergyárosokkal — Inhoff József egyll. titkár üdvözölte. Hosszu, érdekes és tanulságos beszédekben rámutat a gazdakörök kiváló fontosságára, azok működése révén az anyaezsesület támogatása mellett elérendő, nagy anyagi értékét képviselő, gazdasági előnyökre, majd ismerteti az alapszabályok fontosabb szeit és miután a jelenlévő gazdák a gazdakör megalakulását egyhangulag kívánják; a gazdakört megalakultnak jelentette ki.

Majd Hesz Márton egyll. megbízott emelkedett szólásra és fejtegeti a gazdaközönség szervezkedésének szükségességét, s kifejti, hogy vármegyénk gazdasági előnyök biztosítását, a gazdák érdekének előmozdítását csakis oly szervezés által érhetjük el, mely szervezkedés szálai a megye keretén belül, a vármegyei gazdasági egyesületben futnak össze E beszéd elhangzása után Inhoff József elnöklele alatt megválasztották a gazdakör elnökségét és tis-tikarát, kikhez Inhoff buzdító és lelkesítő szavakat intézett.

Végül Menninger István tanító, a gazdakör titkára köszöni a gazdák nevében a kiküldöttek fáradozását és kéri, hogy a gazdakör működésében az egyesület segítségére legyen. — Ezzel az alakuló közgyűlés tárgysorozata letárgyalatván, elnökli egyesületi titkár a gyűlést berekeszti.

Megnyugtatólag hat a vármegyei gazdasági egyesület vezetőségére, annak munkatársaira és barátaira azon örvendetes jelenség, hogy az egyesület 70 ik gazdakörével, annak minden részében már kibontotta működési zászlóját és ezen gazdakörökkel kapcsolatosan, tetemesen szaporodik azon gazdák száma, kik kötelességüknek ismerik a vármegye gazdasági egyesület intencióit, működési irányát helyeslőleg támogatni. Elfogjuk rövid időn belül érni, hogy vármegyénk gazda közönsége, a községek értelmiségeinek vezetése mellett a várm. gazd. egyesület agrár zászlója alatt egy egyetemes, számottevő, egészséges alapon jól szervezett gazdatábor fog képezni.

Hetényi.

Gyermekjáték halállal.

Boróc, 1914. jun. 14.

(Saját tudósítónktól.) Hogy a gyermeki vágyak tulzása hajtott kielégítésének milyen szomorú következményei szoktak néha lenni, bizonyítja az a megdöbbentő katasztrófa, melynek községünk e hó 12 én színhelye volt.

Baron József helybeli jómodu földmivesnek József nevű 13 éves fia e napon Palánkáról vonattal hazajött. Az uton egyik barátjával találkozott, kivel együtt járt a polgári iskolában. A találkozás öröme abban állapotok meg, hogy a Baronnál levő kis pisztolyban töltényt vásárolnak s a faluban céllövészetet rendeznek.

Amidőn Borócra érkeztek, a már megállapított terv szerint egy tágas kamarába vonultak. Baron pajtásának kezébe adta a fegyvert, aki nem tudván, hogy már töltve van, célba vette társát. A pisztoly eldördült s a löveg oly erővel furodott a kis Baron agyába, hogy velőtrázó sikollyal terült a padlóra, ahol néhány perc múlva kiszenvedett.

A sajnálatraméltó szülők iránt általános a részvét. A vizsgálatot azonnal megindították.

Bérmálás Csonoplyán.

Csonoplya, 1914. jun. 12.

(Saját tudósítónktól.) A bérmálás szentségének kiosztása végett érkezett körünkbe dr. Horváth Győző felszentelt püspök f. hó 10-én délután 6 óra felé. A község lakossága már kora délután készülődött a fogadtatáshoz. A házak fellobogózva. A főutcán, hol a menet köröszűl jött ő diszkapu hirdette az összlakosság nevében az »Isten hozta!«. Egy szóval a püspökhöz és a lakosság intelligenciájához illő fényvel, pompával fogadtuk egyházunk főpapját.

Több mint 50 tagu lovasbanderummal és körülbelül ugyanannyi kocsival indult el a menet délután 1/2 5 órakor a püspök elé. A kerény-csonoplyai határnál Patacsich Dániel közs. jegyző halásos beszédben üdvözölte magas vendégünket, ki a jóleső figyelmet meghatóttan köszönte meg. A községben nagyszámu közönség várta. A templom ajtajától a kocsiutig fehér ruhás iskolás leányok álltak sorfalat, kik között a püspök a templomba vonult. A bejáratnál Kuts Endre plébános fogadta diszes ornátusban a főpapot. A templomban pedig egyházi ének üdvözölte. A püspöki áldás után a plébániára vonult, hol a küldöttségek tisztelgését fogadta. A községi előjáróságot Patacsich Dániel vezette. A tanítótestület és iskolaszék a plébános mutatta be. Ez után következett a Katholikus Kör és népszövetség. Az üdvözlésekre a főpásztor meleg érzéstől telített feleleteket mondott. Másnap reggel diszme volt több pap segédlete mellett. Evangelium után a püspök rövid de tartalmas s a néphez szóló beszédben ismertette a bérmálás egyházi fontosságát. Ugyancsak a püspök végezte mise után az Urnapi ceremóniát is, a kedvezőtlen időjárás miatt sajnos csak a templomban.

Ezután körülbelül több mint 800 gyermeknek osztotta ki a bérmálás szentségét. Délután fél 6 órakor utazott el a püspök Kerényen át Bácsgyulafalvára a lakosság nagy lelkesültsége közben.

Lovászy Andorról.

A zentai ünnepeken dr. Szécsényi István fiatal ügyvéd eme gyönyörű beszédben emlékezett meg néhai Lovászy Andor érdemeiről:

»Minden nemzetnek megvan, mondotta, a maga nagyja, vezére s éppen így megvan minden város lakosságának is. Amikor ünnepejük az ország nagyjait s emlékeket állítunk a nemzet vezéreinek, ne feledjük el, hogy a mi szűkebb hazánknak, a mi szülővárosunknak is megvan, vagy ma már csak meg volt a maga nagyja, a maga vezére, aki küzdött, sokszor saját érdekei ellen is, a köz javáért, aki miénk volt, velünk érzett, akinek miértünk dobogott a szive. Itt született, itt élt közöttünk. Ismerte a mi minden bajunkat, ismerte bajunkra a gyógyító irt s mert szeretett bennünket, szívének minden jószágát szétszórta közöttünk. Szerette a szegényt, s ma a munkásházak ötszáz szegény családjá foglalta imába nevét, szerette ezt a várost s most az ő nagy emlékét hirdeti a vashíd, a rakpart, az új gimnázium és annyi sok más alkotás. Az ő gondos előrelátásának lesz mindig nagy bizonyítéka az állami iskola Zentán s talán nem akad nálunk városi tisztviselő, ki ne gondolna kegyelettel az ő emlékére, mert könnyebbé tette mindannyiunknak a megélhetést. És ennyi munka, ennyi nagy alkotás mellett ő szegény maradt. Az ő munkájáért nem kívánt fizetést s amikor a város lakosságának szeretete felemelte őt s Bartha Miklós halála után a parlamentbe küldte, meg-

maradt annak aki volt, gondozó szerető atyja ennek a városnak, épp úgy, mint ahogy az maradt később őt év után is, mikor a nép szeretetét irigylők rákenték az uica minden sarát. Nem haragudott, szive sohasem táplált gyűlöletet senki iránt sem, megbocsátot az őt meg nem értőknek s dolgozott tovább azzal a lelkesedéssel, azzal a szeretettel, amely az ő szülővárosáért, annak lakóival szemben csak akkor halt ki szívéből, mikor megszűnt az a szive örökre dobogni. Ez az ember volt Lovászy Andor. Ő volt a mi nagyunk, ő volt a mi vezérünk. Lehet-e csodálni, hogy halála után is annyira szeretjük őt, lehet-e csodálni, hogy benne látjuk ma is a mi jó vezérünket, hogy idekivánjuk, hogy visszahívjuk őt, hogy emléket állítunk neki, hogy velünk legyen, köztünk maradjon, hogy lássuk őt s ha nehéz küzdelmünk van olykor s meginog bennünk a hit, az ő alakjától, az ő szellemétől várjunk erőt, biztatást és kintartást.

Ragyogóbb, szebb, fenségesebb példaképe nem lehet a városnak, mint Lovászy Andor, aki hű volt, jó volt, igaz volt s mindig megmaradt becsületes embernek és szegénynek.»

H I R E K.

A régi álmok.

I.
Nézd . . . mennyi régi, illatos levélke . . .
Mennyi elhervadt, színtelen virág.
Hány elmosódó, szertefoszló díom,
Hány eltemetett, elsírt régi vágy . . .
Nézd . . . mennyi régi emléke a múltnak,
Nyíló tavaszoknak . . . Vége, vége már!
A szív tavaszát elfeledtem régen,
Hiszen szívemben éget már a nyár! . . .

Jer, vessük tűzbe vádoló emléket . . .
Nézzük, hogy tűnik lasan semmisségbe
Az elsíratott, régi kedves álmok
Szerelmes, fájó, megfakult emléke.
S míg elmerengve bámulok a tűzbe,
Ujra átélek minden régi álmot
S a régi álmok romjain tevéled
Fölpítek egy boldog új világot! . . .

NYILASSY SÁNDOR.

A képviselőházból.

Kedden nagy számban jöttek össze a munkapárti honatyák. E napon kellett volna eldőlnie, vajjon most tárgyalják-e a közigazgatás államosításáról szóló nagyhorderejű törvényjavaslatot, avagy csak az összel. Sokan a miniszterelnökhöz s báró Vojnits Istvánhoz fordultak, hogy tőlük határozott fölvilágosítást nyerjenek. Mindketten csak azt felelheték, hogy a végleges megállapodás 1-2 napon belül fog megtörténni, Vojnits bárónak ezt a feleletét Azt Est keddi számában intervjú alakjában le is szögezte.

Báró Vojnits Sándor a két lépcsőt összekötő keresztfolyósónál a jegyzők társaságában várta az érkezőket, hogy az »állomány« erejéről a kellő időben tájékozhassa a miniszterelnököt.

Latinovits Pál a miniszterelnöki szobából jött, ahol néhány meghitt emberének ügyét mozgatta előre. Eközben kisöccsének, a miniszterelnök titkárának is adott néhány olyan jótanácsot, melyeknek ez szeptemberben veheti hasznát, amikor hat hétre Amerikába fog utazni.

Szutrély Lipót nagyobbik leánya és Ottlik tőzsdei titkár neje (a bajai polgármester leánya) társaságában jött el. A hölgyeket a VII. számú karzatra kísérte (utközben a Budapesti Tudósító egyik fúrge munkatársa lefotografálta őket) s azután lejött a folyósóra, ahol Latinovits Pállal tárgyalt. Az eszmecsere során sok szó esett a bajai küldöttségnek az igazságügyminiszternél való tisztelgés egyes részleteiről.

Konyovits Dávid, akit a fényesen sikerült zombori dalárünnepegek alaposan kiemertettek, Ivánovics Ivánnal és Evetovits Jánossal volt elfoglalva.

Szlezák Lajost kissé aggasztotta az a gondolat, hogy a nagy javaslatot a nyári hónapokban tárgyalják, mert összehalmozó-

dott teendőinek nagy része éppen június — július hónapokban vár elintézésre. Meg is mondta ezt őszintén báró *Vojnits* Istvánnak és egyik-másik miniszternek, de azért hozzátette, hogy szükség esetén nem marad el a cselekvés színhelyéről.

Falcione Árpád egynehány grófi csemetével volt elfoglalva. Báró *Podmániczky* Endre pedig *Vadász* Lipótot szorongatta. Talán a bajai törvényszéket szerette volna belőle kiszorítani.

Zsubory József az olvasóteremben elvégezvén néhány választójának sürgős írásbeli ügyét, az ülésterembe vonult, ahol időközben megkezdődött a tanácskozás.

A déli órákban jött a Házba dr. *Dungyverszky* Gedeon. Még a délután folyamán el kellett utaznia s így sietve végzte el azokat az ügyeket, melyekkel némely kerületbeli nagyság megbízta. *Evetovits* János is bucsuzkodott, mert a délutáni gyorsvonatnál halaszthatatlan ügyben haza kellett mennie.

Szerdán az ellenzék megjelenése élénkebb mozgalmat keltett. Bakonyi Samu és Polónyi Dezső felszólalása fölkorlácolta kissé a szenvedélyeket. Érvekkel is próbálkoztak ezuttal, de olyan gyengék voltak ezek, hogy az igazságügyminiszter felszólalásának első fuvalma halomra döntötte őket.

A bácskaiak közt jelen voltak: báró *Vojnits* István, *Latinovits* Pál, báró *Vojnits* Sándor, *Dungyverszky* Bogdán, *Konyovits* Dávid, báró *Podmániczky* Endre, *Zsubory* József, dr. *Falcione* Árpád, *Ertl* János, *Szutrély* Lipót, *Szelezák* Lajos és *Janiga* János.

Konyovits Dávid a kereskedelmi minisztert várta, hogy megköszönje neki ama kérelmének gyors teljesítését, mellyel az ország és Szerbia minden részéből egybesereglett szerb dalárok részére *kedvezményes vasúti jegyet* eszközölt ki. A zombori követnél sokan érdeklődtek a dalárünnepségek lefolyása iránt. A fölvilágosítás persze nem lehetett más, mint az, hogy az egész vonalon egyik siker a másikat követte. És hogy ebben a nagyszerű sikerben — ezt már mi állapíthatjuk meg — a legnagyobb érdem *Konyovits* Dávidot illeti, azt a tények igazolják.

Zsubory Józsefet sokan irigyelték azért a szép, elegáns asszonyért, akit az igazságügyminiszterhez vezetett. Addig faggatták kiléte iránt, míg megtudták, hogy egy apatini aljárásbíró felesége.

Tanítók tanulmányutja. (2.)

Írta: dr. *Török* József kir. s. tanfelügyelő.

Én különben sem tudok a hatalmas állami gépezet sok száz és száz kereke között fontosabbat és lényegesebbet, mint a tanítót, mert minden más kerék tőle kaphatja csak működésének biztosságára és tökéletességére való készségét. Ha rossz, vagy kopott ezen főkerék, úgy a többi is csak dőcögve végezheti el feladatát.

A jelzett gép főkerékét pedig, úgy gondolom jónak és tökéletesnek, ha az e két fő gyáron keresztül menve minden kézben megfordult, vagyis ha a tanító a rendes iskola minden studiumát becsülettel elvégezte és úgy lép át a tapasztalás iskolájába, ahol személys útján még sokat tanul.

Tehát az iskolázás me lett járni kelni, utazni kell és így tanulni, mert ez az igazi tanulás és ennek eredménye az igazi tudás.

Az említett egész emberek közül az egész tanító fogalma most már kialakult előttünk.

Sokan azt mondhatnák, hogy ez utópia és hogy szerintem egész tanítóember kevés van.

Nem. Az én ideám nem utópia és szerintem igen sok jó azaz egész tanító van, csak hogy én a jó, illetőleg egész tanító ember fogalmát viszonylagosnak tartom, azaz én kívánalmaimnak megfelelő emberek, illetőleg tanítók jobbak. Azt pedig senki rossz néven nem veheti tőlem, hogy a jónál is jobbat kívánok, különösen azért nem, mert nem a magam érdekében kívánom ezt, hanem nemzeti iskoláink, tehát az igazán önállóan közlő érdekéből.

Rátérek most arra, hogy hogyan gondolom én a tanítót tökéletesnek az iskolában.

Ugy, hogy ez legyen teljesen tisztában mindazon elméleti ismerettel amit neki át kell adni, legyen otthon minden tárgy tanítási módszerével, amellyel tárgyait kezelni kell, legyen meg a kellő utazások útján szerzett közvetlen tapasztalata, legalább is a hazai ismeretekben, mert úgy sejttem, hogy az a szobrász, aki nem ismeri az anyagot, amelyből idomítani akar, az a földműves, aki nem ismeri a földet, melyben termelni akar, nem érhet el kellő vagy kívánt eredményeket.

Epen úgy van a tanító is, aki nem ismeri például közvetlenül hazája földjét vagy történelmi emlékeit az csak gondolomszerűen kezeli e kérdések magyarázatát, illetőleg átadását. Vagy ha talán nem is gondolomszerűen, de nem azzal az intenzivitással, amellyel a jelzett dolgokat látva közölni tudná.

Nem szabad kétségbe vonnom, hogy nem tudja a tanító pl. mikor volt a mohácsi veszedelem és hogy az hogyan játszódott le, sőt olyan túlról pattant előadást illetőleg magyarázatot tud róla tartani hogy, minden gyermek szemére könnyet varázsol, de mélyebben a lélekbe vésődő előadást tarthat akkor, ha az előadó a jelzett csatateret színről-színre látta, és így magyarázatának teljes hitelt kölcsönözve szóval és szemléltetőbb és meggyőzőbb lesz előadása.

Minden tanító letanítja a Magas-Tátra hegyvidéket anélkül, hogy valaha is látta volna és ez egészen jól mehet, de mennyire jobban mehetne ugyan-e kérdés letanítása akkor ha ott vagyok, illetőleg voltam a hatalmas Tátra lábánál és látom azokat a hatalmas méreteket, amelyek a hegységet jellemzik, látom a fenyvesek határvonalát jelző sziklásávot, látom a Tátrát a maga fenségében és szemmel alig mérhető magasságában.

Szemem előtt van egy egész panoráma: a szelejt csergedező kis patak mentén letelező kis özikével, a sziklacsucs a rajta posztoló sassal amint prédájára les, a rakoncátlan hegyi folyó mely söpör útjában mindent, kuszik mintha meg-elevenítne majd lezuhan és esésével óriási lármát csinál, a hegyi tavak melyeknek vizét mintha valaki felhordta volna hegyi medencébe. Itt a természet hatalmassága, itt az Isten nagysága. Így lehet a földrajzot igazán és jól tanítani.

Vagy hogy egy mindennapi dologról szóljak, a természetrajz köréből a söröl. Mennyivel más magyarázatot adhatok ezen fontos házi és iparcikkről, ha már jártam a sóbányában stb. stb. szóval özőnével hozhatnám elő itt a tanításban való előnyét az olyan tanítónak aki sokat látott és tapasztalt és így tanulva tanít.

Hogy a tanító névre a szó szoros értelemben büszkének lehessünk, törekedjünk azt alapos tudásunkkal ki is érdemelni. Törekedjünk tanulni és ismereteinket az utazások útján való tapasztalással kiegészíteni, mert ez a legkövetlenebb és legalaposabb módja a tanulásnak.

Ha a tanító utazik, kettős célt ér el. Eléri első sorban azt, hogy az iskolában szerzett ismereteit helyhez köti, megerősíti és így állandósítja, miáltal saját műhelyében, az iskolában való munkáját megkönnyíti és eredményesebbé teszi. Eléri másodsorban azt, hogy tudását gyarapítsa, nagyobb önbizalmat, nagyobb bátorságot és emelkedettebb lelkületet érezvén magában, a társadalomban is otthonosabban érzi magát. Ma már mindenki igyekszik a szűkebb pátria határára tovább is nézni; megy, utazik, tapasztal, de szükséges is ez mindenkinek és különösen a nép tanítójának, aki feladatának csakis úgy felelhet meg igazán jól, ha a való, igaz dolgokat a saját tapasztalataival párosítva adja át gyermekeinek.

Az ilyen tanító lesz valóságos nagyság és tekintély díjakja előtt, az ilyen tanító szeretteti meg a tudást a gyermekkel, aki maga is szeretve szedte össze átnyújtandó ismereteit.

Ezek után áttérek legközelebbi célomra.

Célom az, hogy a bács megyei tanítók közül minél többen gyűjtsék zászlóm alá, hogy beutazzuk Magyarországot és azt közvetlen tapasztalás útján ismerjük meg, földrajz, történelmi, néprajzi, természetrajzi, művelődés történelmi, ipari, kereskedelmi és östermelési szempontból.

Az országot beutazás szempontjából két részre osztom.

Az első rész Ujvidék—Szabadka—Budapest—Halvan—Miskolc—Kassa—Eperjes és Bártfától keletre eső rész.

A második pedig az előbb említett vonaltól nyugatra.

Az első rész beutazására elegendő lenne 3 hét, míg a második nagyobb és látványosabb, illetőleg természeti szépeken gazdag vidék beutazása 4 hetet kívánna.

Az utat mindenütt III. oszt. személyvonaton, a szükséghez képest kocsin és gyalog tennénk meg. Az étkezéssel, elszállásolással programin szeríleg előre gondoskodnánk, valamint arról is,

hogy utitervünk a legnagyobb pontossággal programszerűen össze legyen állítva megjelölésével annak, hogy mikor hova érkezünk és közbe közbe mit t-kintünk meg.

Az utazási tervet most teljes részletesség mellőzésével csak főbb vonásaiban mutatom be.

Az 1915. évi július havában beutazandó rész képe ez volna:

Kiinduló pont *Szabadka*.

Utirány Ujvidék—Zimony, amely ut vonattal történik.

Zimonyból hajón az Aldunán Orsováig, Orsováról csónakokon Adakalé szigetére, onnan vissza Orsovára, Orsováról-Herkulesfürdőre, majd Temesvár a és Aradra, Aradról Piskin át Vajdahunyadra, innen vissza Piski Gyulafehérvárra, ahonnan Zalaina környékének megtekintésére megyünk.

Zalatnáról Gyulafehérváron és Alvincen át Nagyszében, majd Fogarason át Brassóba, Brassóból Tusnádra, Tusnádról Mádéfalva, Gyergyószentmiklós Dáda és Szászrégen megkerülésével Marosvásárhelyre. Marosvásárhelyről Székelykocsárdra, ahonnan kigyalogolni Marosújvárra innen vissza Székelykocsárdon és Aranyosgyéresen át Tordára ahonnan kocsikon a tordai hasadékhöz, majd Torockóra, ahonnan Aranyosgyéresen át Kolozsvárra érünk. Kolozsvárról Bánfihunyad és Rév megszakításokkal Nagyvárad, majd Debrecen lesznek az érintett pontok.

Debrecenből Szatmárnémetin át Nagybánya és Felsőbánya, majd innen vissza Körösmező, ahonnan kocsikon a Tiszaforráshoz és vissza, majd Körösmezőn keresztül haladva érkezési pontunk Máramarossziget lesz, ahonnan kitéréssek lesznek vagy Rónaszék vagy Aknasugatag, Alsófernezelyjel.

Vissza Máramarosszigetre, ahonnan Királyháza, Csap, Szerencs le Szolnokig. Szolnoktól hajón a Tiszán Szegedig. Szegedről Szabadkára, ahol az első ut véget ér.

(Folyt. köv.)

Házasságok. Dr. *Mijatov* Milorád szabadkai ügyvéd a napokban tartotta esküvőjét *Dungyverszky* Lukácsával, néhai *Dungyverszky* Lukács leányával. Tanúk voltak *Dungyverszky* Bogdán orsz. képviselő és dr. *Pleszkovits* Lukács szabadkai ügyvéd.

Dr. *Miskolczy* Gusztáv szabadkai bírói ügyjegyző eljegyezte *Dvorzák* Kató szabadkai felső leányiskolai tanárnőt.

Turek Bándor körösbányai adótitst eljegyezte *Vojnits* Imát Topolyán.

Hilfer Sándor eljegyezte *Traiber* Melániát.

Vig Béla községi tisztviselő házasságot kötött *Felger* Micivel Titelen.

Edelényi Lajos eljegyezte *Erős* Emmát Topolyán.

Jegyespárok figyelmébe ajánljuk *Hoffmann* Mihály özvegye 40 év óta fennálló butorgyárát Szabadkán.

Rákócziünnepély Magyarokánizsán. Magyarokánizsán e hó 21 én nagyméretű Rákócziünnepség volt, mely minden tekintetben jól sikerült. *Horváth* káplán Rákóciról tartott hazafias és vallásos gondolatokban bővelkedő történelmi előadást. *Paksanszky* István kuruc költeményt szavalt nagyhatással. *Fránc* József tanító melodramát adott elő nagy tetszés mellett. Közben a Zeneegylet a Keies féle Rákócinyitányt adta elő.

Bérmálás Cservenkán. Vasárnap, f. hó 7-én délután 5 órakor érkezett községünkbe — írja levelezőnk — dr. *Horváth* Győző, főlshentelt püspök a bérmálás szentségének kiosztása végett. A zuhogó eső dacára nagyszámu ünneplő közönség gyülekezett a róm. kath. templom körül, hogy a bandéristák, fúvósok, virágokkal gazdagon díszített négyes és kettős fogatok felvonulásában gyönyörködjenek. Gyülekezés után megindult a díszes menet a cservenka—kulai határig, ahol a főpásztor a róm. kath. hitközség részéről *Margittai* Béla, kir. postamester, a község nevében *Borovszky* Ferenc, községi jegyző fogadták hatásos üdvözlőbeszédet kíséretében. A jóleső figyelmet a püspök meghalottan köszönte meg. A tempom előtt *Páv* Ferenc helybeli lelkész fogadta díszes ornátusban a főpapot. A plébánián ezután több küldöttség tisztelgését fogadta a püspök, ki a küldöttségek üdvözlé:ére meleg hangu válaszokat adott. A bérmálás másnap, hétfőn délelőtt ment végbe s délután nagy lelkesültség között, díszes menet kíséretében folytatta a főpásztor bérmáltját Szivác felé.

A kulai tűzoltóság helyettes parancsnokává dr. *Schick* Károlyt, az ottani ügyvédi kar egyik jeles tagját választották meg egyhangulag.

Az ujvidéki Katolikus Kőr a napokban új helyiségbe költözött, melyet — mint nekünk írják — *Amon* Pál apát vallásos gondolatokkal feltölt, mely érzésű beszéddel avatott föl. Az ünnepség fényének emeléséhez hozzájárult a műkedvelők válogatott gárdájának változatos műsora érdekes előadása.

A kalocsai érsek bucsuja. Győrből jelentik: Dr. Várady L. Árpád kalocsai érsek vasárnap este bucsulakomára hívta meg a győri püspök-várba a hatóságok fejeit továbbá a papságot és a hívek vezető embereit. Az első felköszöntőt Mladoniczky Ignác c. püspök mondta, aki a káplán és a papság nevében bucsuzott el az érsektől. A bucsuzó érsek mondott ezután köszönetet mindazoknak, akik főpásztori működésében támogatták. Szodfiedt József főispán és Wennes Jenő udv. tanácsos, polgármester a vármegye és a város közönsége nevében, Kramolin Viktor pedig a hívek nevében bucsuzott el a főpásztortól. A távozó főpásztor a győri kisdiedvédő egyesületnek 4000 koronát, a győri Orsolya-rendi zárdának 6000 koronát addmányozott. Várady L. Árpád kedden délelőtt a gyorsvonattal utazott el Győrből Budapestre és ezuttal véglegesen megvált eddigi székvárosától és egyházmegyéjétől.

A Bácsmezei Irodalmi Társulatnak Zombor város 200 koronát utalványozott.

Pályadíjat nyert igazgató. A »Magyar Vasutasok Utazószemélyzetének Jótékonyági Országos Egyesülete« a múlt év folyamán különféle tankönyvek megírására pályázatot hirdetett. Ezen a pályázaton, amelyen az ország valamennyi tankönyvírói résztvehettek s amely a »Népláncok Lapja« című hivatalos szakközlönyben hirdettetett meg, részt vett Krompaszky Ignác újvidéki polg. iskolai igazgató is. Krompaszky Magyarország történetét írta meg erre a pályázatra, amelyet a bírálóbizottság érdemesnek ítélte a 400 koronás pályadíjra. A mű szerzője régi tapasztalt pedagógus, akit gyakorlati szakmájában az egész környék elnyönsen ismer, miután a VI. osztályú évszázó vizsgálatokra az újvidéki járásban őt küldötte ki a minisztérium szakfelügyelőnek. A pályadíjat nyert igazgatónak ez alkalomból sokan gratuláltak.

A szabadkai ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy dr. Jovánovics György ügyvédet Szenttamás és dr. Faller Gusztáv ügyvédet Kula székhellyel az ügyvédek lajstromába iktatta, dr. Nikolaus Béla bajai ügyvédet elhalálozása és dr. Rasch Károly József zentai ügyvédet pedig lemondása folytán törölte az ügyvédek lajstromából. Nikolaus irodájának gondnokává dr. Jelich Mihály bajai ügyvédet rendelte ki a kamara, dr. Rasch pedig dr. Mester György ügyvédnek adta át az irodát.

A topolyai tűzoltóegylet legutóbb tartott közgyűlésén — mint levelezőnk írja — elnökké ismét dr. Cziráky Sándor, alelnökké dr. Koch Zoltán, titkárrá Simon Gyula szolgabíró választották meg. Az elnök figyelemreméltó beszédben ismertette az egylet prosperálásának nehézségeit.

A palánkai Tisztviselői Otthon folyó évi június hó 20 án szombaton este 1/2 9 órakor saját alapja javára táncal egybekötött műkedvelői előadást rendez saját helyiségeiben, a Reiter szállóban. Az estély műsora a következő: 1. Ad. Ch. Adam: Ha én király volnék. Ouverture. Zongorán előadja Donáth Ilonka. 2. Hipermóvern versek. Felolvassa Achs Izidor. 3. Hetényi Hiedelberg Albert. Néha-néha visszatérnek. Cigányzene kísérettel éneklő Sax Zsófi. 4. Lumbye. Traumbild. Zongorán előadja Donáth Ilonka. 5. A kis kadet. Operette 1 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Farkas Imre. Személyek: Josefina — Schannan Lujza (Arad). Az ezredes — Schramm Frigyes. A privátdiener — Lebhaft Gyula. A kadet — Fülöp Zoltán. Az énekszámokat zongorán kíséri Groll József.

A zombori választójogi vizsga eredménye. Zomborban a választójogi vizsga eredménye a következő: Az első turnusban vizsgálatra jelentkezett először 685, később 254, összesen 939. A második turnusban 83. A jelentkezők száma tehát mindössze 1022 volt. Ezekből sikeresen levizsgázott és bizonyítványt kapott 601. Visszautasított 22. A vizsgától távol maradt 399.

Veszélyes életkor a gyermek fejlődésében az első életév, amikor a z-enge szervezet erősítésének okszerű támogatására egy megfelelő tápszer szükséges és ebben a válságos időben minden anya a Nestlé féle gyermeklisztet használja, mert jóízű, igen tápláló és könnyen emészthető. Próbadozozzat teljesen díjtanul küld a Henri Nestlé cég, Wien, I., Biberstrasse 161 P.

Baja város közegészségi állapota. Baja város legutóbbi közigazgatási bizottsági ülésén a tisztí főorvos a következőket jelentette: A városi közkórház forgalma a következő volt: az előző óról maradt 272, felvétellett 174 s így összesen 456 beteget ápoltak. E.ek közül elbocsajtottak 174-et, meghalt 15, visszamaradt 267. A népesedési mozgalom statisztikája: született 18 fiú, 25 leány, összesen 43 gyermek, meghalt 23 férfi, 25 nő, összesen 48. Orvosi segélyben nem részesült az elhaltak közül 6. Orvostendőri hullaszemle 1 esetben volt. Élelmiszervizsgálatot 5 ízben tartottak.

Községi választás Topolyán. A topolyai községi képviselőtestület a napokban dr. Fratri-cseviits főszolgabíró elnöklésével tartott ülésén IV. aljegyzővé Gyurkovics Jenőt választotta meg.

Ellítelt gyilkos. Regőcén május elején Huszter Istvánt megverte egy civótársa. A megvert ember boszút forralt. Haza ment, ahonnan töltött revolverrel akart a vendéglőbe hatolni. Cseri Antal pincér ebben megakadályozta. Huszter elsütötte fegyverét. A lövés Cseri halálát okozta. A szabadkai törvényszék a gyilkost a napokban 2 évi fegyházra ítélte.

Villamos berendezések Zentán. A városi tanács június 5-én versenytárgyalást tartott a város háza és vásárcsarnok építésével kapcsolatban teljesítendő villamos világítási és távjelző berendezési munkákra. Ajánlatot a következő cégek tettek: Vértes és Tsa 18.937 K 44 fillér, Szalai és Deutsch 21.528.46 K, Ribner és Társa és Moskovitz Mihály (Koloszvár) 17.900.46 K, Kulcsár Sándor csak a világító testekre 19.637 K, Kecskeméti Antal és Fenyő Soma (Szeged) 19.792 K, Hatschek, Guttman és Társa 22.269 K, Magy. Siemens-Schuckert művek a világító testek kivételével 12.006 05 K, Bene és Wein 20.283 24 K, Vajda Béla (Szeged) 17.969 05, illetve 18.057.43 koronával. Döntés még nem történt.

Uzsora bérelt földekkel. Szabadkáról írják: A város egykori hatalmas polgármestere: Mamuzsich Lázár már 25 év előtt szociális földbirtokpolitikát kezdett azáltal, hogy a város földjeinek egy részét ötholdas parcellákban olcsó bérletáron kisgazdáknak és földművelőknek adta bérbe. Ezek a bérletők úgy gazdálkodtak a város földjén, mint a sajátjukon: házat építettek, gazdaságot teremtettek rajta, mert tudták, hogy a hosszú bérleti idő lejártá után megszerezhetik a földet maguknak. Ez a földbirtokpolitika, amelyet dr. Biró Károly, a jelenlegi polgármester még fokozottabban üzött, volt az oka annak, hogy a kivándorlási statisztikában Szabadka alig szerepel, a földműveskivándorlás pedig itt teljesen ismeretlen. Mostanában azonban, amikor minden üzlet mögött ott leselkedik valamiféle formájában az uzsora, a szociális tendenciájú bérleti rendszer is megteremtette a maga uzsoráit. Garbics Vince városi gazdasági felügyelő a napokban jelentést tett a város gazdasági ügyosztályának, hogy tudomása szerint Szabó H. Ernest kelebélai lakos a városból 25 évre bérbérelt földjéből, amelyért holdanként 55 K évi bért fizet, egy nagyobb részt holdanként 100 koronájával adott albérletbe. Szabót beidézték és ő beismerte, hogy dupla áron adta albérletbe a város földjét, de azzal védekezett, hogy ez már bevett rendszer, amelyet rajta kívül igen sokan üznek. Ő még a szerényebbek közül való, mert sokan vannak, akik 400, 600, sőt 800 százalékot szednek a szociális alapon élvezett földbérlet után. Fel is sorolt több mint tíz ilyen városi bérletőt, akiket a tanács be is idéztetett és valamennyien beismerő vallomást tettek. A város tanácsa még nem határozott, hogy mivel fogja büntetni a kisemberek földhétségét kegyetlenül kihasználó bérletőket. Valószínű, hogy az albérletket meg fogják hagyni azokon a földeken, amelyekért most 3—4 szerez árt fizetnek, az eredeti bérleti árban, amennyiért a város annak idején azokat bérbeadta.

IRODALOM.

Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés: Kereskedők évkönyve. 1914. jubiléus kötet. Bolti ára 8 korona. Az OMKE minden évben évkönyvet ad ki, amely híven beszámol az év közgazdasági eseményeiről. Az idén ez az évkönyv a OMKE tíz éves jubileuma alkalmából kétszeres terjedelemben jelent meg. A könyv címe: A magyar közgazdaság és az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés Tevékenysége. 1904—1914. Az idei jubiléus kötetet dr. Szende Pál, az OMKE főtitkára szerkesztette. A jubiléus kötet négy részre oszlik. A részek alfejezetei: A magyar közgazdaság huszadik század elején. A kereskedelemellenes irányzat okai és térfoglalása. Az OMKE megalakulása. A politikai élet. Kereskedelemellenes irányzat. Vámpolitika és külkereskedelem. Mezőgazdaság. Ipar. Közlekedési politika. Adópolitika és államháztartás. Hiteltörvény hozás. Kereskedelmi közigazgatás. Kereskedelmi szociálpolitika. Bank és hitelügy. Kereskedelmi szakoktatás. Kereskedői önszegély. Kereskedelmi szakmák. Az OMKE programja. Egyesülésünk belső élete. Az évkönyv nagy szakavatósággal számol be az utolsó évtized gazdasági problémáiról és vívódásairól és egy-egy képet ad az utolsó évtized közgazdaságáról. Éppen ezért nem veszt el akualitását és éppen ezért ajánljuk e könyvet mindazoknak, akik a magyar kereskedelem és ipar iránt érdeklődnek.

Groll József.

KÖZGAZDASÁG.

Mezőgazdasági tanulmányut. A Bácsm. Gazd. Egylet 68 tagja Lnhoff József titkár vezetésével f. hó 14 én indul 7 napos tanulmányutra. A csoportosan kirándulók Szegeden tanulmányozzák a mezőhegyesi lófajta lótenyésztési szövetkezet méntelepét, megtekintik a kulturpallót. A ministerium által rendelkezésre bocsájtott kocsikon megszemlélik a mezőhegyesi kincstári ménesbirtokot, kirándulnak Némelperegre a kisgazdaságok tanulmányozása céljából. Résztvesznek az országos gazdaszövetség temesvári vándorgyűlésén. Orsováról kirándulnak Adakalechre a korona kápolnához és Herkulesfürdőre. Orsováról hajón Belgrádba utaznak, itt a város és a topcsideri gazdaság meglekintése után Zimonyba rándulnak át és 20 án éjjel Ujvidéken át Szabadkára érkeznek. A tanulmányuton 15 gazdakör tagjai vesznek részt.

Sertéskiviteli tilalom. A sertésvésznek Ausztriába történt behurcolása miatt tilos a sertéseknek Ausztriába való bevitele az *apatini, bajai és zombori* járásokból.

A bajai nyilvános gabonarakárban május végén a következő gabonakészletek voltak: Buza 775 mm., zab 8.885 mm., tengeri 8.330 mm., liszt 3.050 mm.

Sertéspestis. Bácsmezejében a múlt héten eme helyeken állapítottak meg hivatalosan sertésvészt: Szend, Sztapár, Jánoshalma, Tafaháza, Bács, Bácsodas, Hódság, Szentfűlöp, Torzoa, Ujverbász, Óbecse, Péterréve, Szenttamás, Boróc, Bulkeszi, Dunabökény, Szilbacs Káty, Tiszakálmánfalva, Bácsfektehegy, Csantavér, Kishegyes, Szeghegy, Topolya, Begecs, Ókér Temerin, Urszentiván, Bácsgyulafalva, Csonoplya, Kerény, Ószivác, Órszállás, Ujszivác, Boldogasszonyfalva.

Szerkesztői üzenetek.

K. L., Karlsbad, Kaiser Franz Józsefstrasse 34. Intézkedtünk.

N. J., Herczegszántó. Tévedésből történt. Intézkedtünk, hogy kijavítsák.

Kiszács. Azt a tudósítást nem Kiszácsról kaptuk; tehát nem dr. K. S.-né írta.

Többeknek. Tudósítása legközelebb jelenik meg.

St. B., Topolya. Kívánsága szerint.

L. M., Bácsalmás. Áadtuk. Minden jel arra vall, hogy meglesz.

Levelező, Ujvidék. Tévesen zombori levelezőnknek jelzett múlt heti üzenet önké szől.

Meddig tart a törtetés. Nem közölhetjük.

Érdeklődő. Persze, hogy nehéz volt megérteni, mert egy szó kimaradt. Vározy Károly ugyanis a munkapárti klubban alsózott a honvédelmi miniszterrel.

V. M., Baja. Mindketten Budapestről szerdán utaztak el. E hó végén azonban újból itt lesznek.

Sz. K., Szeghegy. Forduljon jegyzőjükhöz. Fölösleges más irányban intézkedni.

M. B., Zenta. Nem kaptunk meghívót, tehát nem is intézkedhetünk.

W. B., Doroszló. Szerdán áadtuk neki. Meglesz.

Sok leány, sok baj. Nem osztjuk véleményét. De nem emmiatt mellőzzük, hanem mert gyöngé.

P. T., Óbecse. Keden irtunk.

L. J., Zombor. Köszönjük. Fölhasználjuk.

S. B., Ujvidék. Van levelezőnk.

S. I-n. Nem ígérhetjük meg.

Községi tűzifecskendők,

szivattyúk és csövek, fürdőberendezési tárgyak, vízvezeték cikkek. Öntöttvas

és agyagcsövek

állandó nagy raktára.

Lichtschein Márton fia

műszaki cikkek. 1-8

Gazdasági gépek,

szerszámok és motorok.

Ujvidék.

Telefon: 128 szám. Sürgőnycim: Lichtschein Ujvidék.

A szabadkai Széchenyi fiúnevelő intézetbe felvétetnek gimn. tanulók és IV. elemi tanulók. A t. szülők figyelmét különösen a gimn. első osztályára előkészítő tanfolyamra felhívjuk. Felvilágosítással és prospektussal szolgál az intézet Szabadka István-utca 79. VI. k. **Igazgatósága.**

Verseny tárgyalási hirdetmény.

A szántova—bezdáni lecsapoló társulat közgyűlésének határozatából a társulat egyik **külföldi mellécsatornája „Fehérárok“** megnevezéssel bíró nyílt szakaszának mintegy 170 méter hosszban 1.0 m. átmérőjű zárt csőcsatornaként leendő átépítése munkálatainak vállalatba adására az 1914. évi **július hó 1. napján Bezdán** község házában d. u. 3 órakor nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A végrehajtandó munkálatok terve, a kötendő szerződés mintája és az annak kiegészítő részét tevő általános és részletes feltételek a hivatalos órák alatt Bezdán község házában a társulat alulírt elnökénél megtekinthetők.

Az ajánlatok melyeket a fenti feltételek szerint és az előírt minta használatával kell kiállítani, a fentjelzett nap délelőtti 12 órájáig alulírt társulati elnökénél kell beadni.

Bánatpénzül ugyanoda 300 korona küldendő be, mely összeg az ajánlat elfogadása esetén biztosítékul szolgál.

Bezdán, 1914. évi június hó 12-én.

Ladány Ervin
társulati elnök

Árverési hirdetmény.

A »Tejszövetkezet Kishegyes« **felszámolás alatt álló cég összes felszerelése f. évi június hó 29-én Péter-Pál** napján d. u. 4 órakor Kishegyesen, a kath. kör udvarában nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatik.

A felszerelési tárgyak ugyanott bármikor megtekinthetők. Egyben ez uton is felkérhetnek a t. tagok, hogy a közgyűlés megtartása végett ugyanakkor ott megjelenni szíveskedjenek, hogy a felszámolási jelentés előterjeszhető és a cég megszüntetése iránti kérelem a törvényszékhez benyújtható legyen.

Kishegyes, 1914. június 15.

Kovács Lajos
Csiby Gábor
Rakoncz Gergely
felszámolók.

1106.—1914. szám.

Pályázati hirdetmény.

Bácsszentiván község előljárósága az üresedésben levő

3 községi gyalogrendőri állásra pályázatot hirdet.

Pályázati határidő 1914. június hó 27. Javadalom: 730 korona fizetés havi utólagos részletekben, ruházat és teljes felszerelés.

Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények a fenti határidőig a községi előljáróságnál nyújtandók be.

Bácsszentiván, 1914. évi június hó 8. Jegyző szabadságon:

Kostyák János **Ziegler Jakab**
s. jegyző 2—2 bíró.

A Zombori Iparosok Butorárucsarnoka,

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.
Rákóczi- (bajai-) ut, saját ház.

Állandó butorkiállítás,

meglepetésszerű olcsó, a legmagasabb
igényeknek megfelelő

LAKÁS BERENDEZÉSEK,

ur szobák, szalonok, ebédlők és háló-
szobák, valamint angol börgarnitúrák **nagy raktára.**

Ugyanott egyéb ipari készítmények
állandó raktára és eladási helye.

Elfogad a legmodernebb **kárpitos**
munkákat és **diszítéseket.**

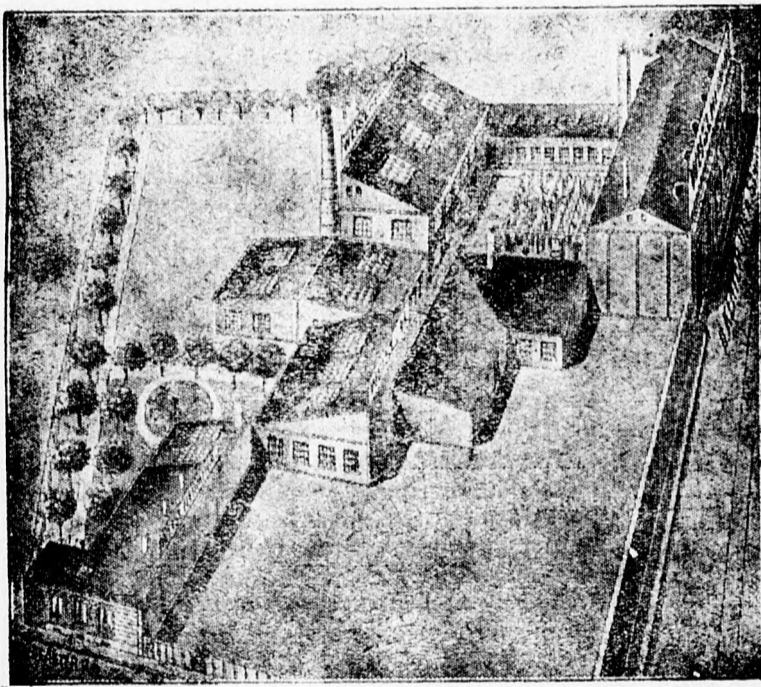
Pontos kiszolgálás!

Részletfizetésre is!

A Zombori Iparosok Butorárucsarnoka,

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.
Rákóczi- (bajai-) ut, saját ház.

26-5

WEISZ HERMINA

ezelőtt SZÉVIN KÁROLY
Alapítva 1830. — Telefon 124.
ruhafestő- és vegytisztító-gyára

UJVIDÉK,

II. KENYÉR-UTCA 51. SZ.

Fest és vegyileg tisztít férfi-, női- és gyermekruhákat, egyenruhát, csipkét, himzést, sztór, függönyöket, napernyőket, kezttyüket, stb.

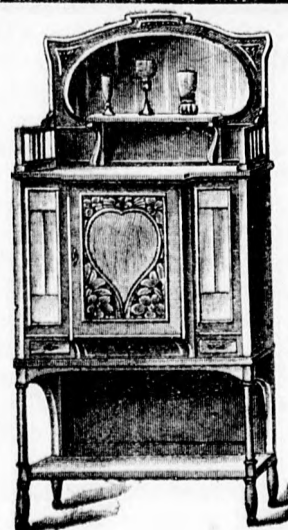
Legolcsóbb árak. Elismert jó munka.

Postán érkező megbízások lelkiismeretes elintézésére kiváló gondot fordítok.

JEGYESPÁROK FIGYELMÉBE!

MENRATH L. és FIA BÚTORHÁZA

o UJVIDÉK, KOSSUTH LAJOS UTCZA 46-48. SZÁM. o

:- Rendkívül nagy választék mindennemű :-

bútorban,

egyszerű valamint művészi kivitelben.
Szőnyegek. — — Függönyök.

Állandó butorkiállítás.

==== Jutányos árak! ====

ALAPITTATOTT: 1843. — TELEFON: SZÁM 87.

Walient József fia Zombor

(Zrinyi-utca 12. sz.)
Telefon 265 sz.
saját készítményű cipőraktára.

Hoffman Mihály Özvegye

== lakásberendezési vállalata ==
S Z A B A D K Á N.

Olcso áron készít egyszerű és gazdag, de mindig izléses és művészi kivitelű **butorokat.**

TELEFON 400.

ALAPITTATOTT 1876

FOGAK

szépsége disze az embernek

Boelke Ugó

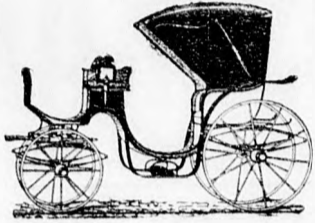
fogtechnikai művésze

Ujvidék, Kossuth Lajos-u. 37. I.

Ajánlja a legdivatosabb kellékekkel felszerelt műtermét.

Nem kivendő foghelyettesítés u. m. arany, platina és porcellán foghidak, német, sveici és amerikai minta szerint. — Arany, platina és porcellán koronák. — Teljesen fájdalom nélküli fogmunkálatok. Arany, porcellán, zománcz, amalgam stb. tömések. Kautsuk légnymású fogsorok. Minden egyes munkáért több évi jótállás. 24 évi szakbelli működésem kezekedik a kifogástalan kivitelért. 13—11

Telefon 134

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Első délmagyarországi kocsigyár.

Reich és Lebherz
UJVIDÉK, (Limán)

Luxus-hintók, üzleti és gazdasági kocsik, mentő- és halottas kocsik, omnibuszok és luxus-szánkók, a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, állandóan készletben.

Schäffer-szálloda Apatin. Halpaprikás minden időben rendelhető. Ujjonnan berendezett szálló villamos világítással. Közel a vasut- és hajóállomáshoz.

Bélyegzőket

pecsétnyomókat

és minden e szak-

mába vágó munkát

legjutányosabban

és leggyorsabban

készít a

M E R K U R - n y o m d a
U J V I D É K (Winklepalota.)

Bácsme gyében az egyedüli
bélyegző készítő.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

HIVATALOS

bélyegzőket pecsétnyomókat, keletbélyegzőt, számzó gépeket és minden e szakba vágó munkát a legjutányosabban készít az

Első magyar ruggyanta-bélyegzőgyár és intézet

GEDULDIGER HUGO
vésnök

BUDAPEST,
VI. ker., Váci-körút 17. sz.
A Bácsme gyei Gazdaszövetség szállója.
Arjegyzék kívánatra ingyen.

1658. sz. kig. 1914.

Pályázati hirdetmény.

Vaskut községben nyugdíjazás folytán megüresedett

gyalogrendőri állásra

pályázatot hirdetünk.

A rendőr havi és utólagos részletekben 600 korona készpénzfizetést kap; a fegyverzetet s a ruházatot a község szolgáltatja.

A pályázati kérvényeket folyó évi július hó 1-éig a községnél kell beadni.

Vaskut, 1914. június hó 14-én.

2-1

Előljá róság.

HUNGARIA-FÜRDŐ

Z O M B O R.

GÖZFÜRDŐ:

Uraknak: naponta reggel 5 től d. u. 1-ig, szombaton egész nap.

Hölgyeknek: szerdán egész nap, hétfőn, pénteken délután fél 2 órától 6-ig.

Kitűnő masször és elsőrendű tyukszemvágó a fürdőben.

A kádfürdőket hölgyek és urak mindennap vasárnap délután kivételével használhatják. A meleg vízmedence naponta kétszer kimosva és állandóan friss víz.

Amerikai Bar, Bodega, kávéház és cukrászda

Ujvidék

Rákóci Ferenc-ut 13.

Az **Erzsébet-szálloda** volt üzletvezetőjének vezetése alatt.

Az **elitközönség szolid** találkozóhelye. 11-12

Pazar berendezés.
Női kiszolgálás.

Raab Károly

hangszerkészítő ZOMBOR

Telefon szám 237.

Ajánlja nagy

zongorarak tá rát.

Vétel készpénzfizetés
és a legkedvezőbb rész-
letfizetés mellett is.

Förster zongorák egyedüli raktára.